

Photo: © Margherita Splutini, www.gasparinmeier.at

Gasparin & Meier
Arhitekti

Galerija Likovnih Umjetnosti
O S I J E K

DRUŠTVO
ARHITEKATA
GRADA
OSIJEKA

Galerija likovnih umjetnosti u Osijeku i Društvo arhitekata grada Osijeka

pozivaju Vas na otvorenje izložbe austrijskih
arhitekata

GASPARIN & MEIER **Arhitekti**

u četvrtak, 27. svibnja 2010. u 19 sati
Europska avenija 9

Pozdravni govor: Vlastimir Kusik, prof., ravnatelj
Galerije likovnih umjetnosti Osijek
Uvodni govor: Danijela Lovoković, arhitekt,
predsjednica Društva arhitekata grada Osijeka i
dogradonačelnica grada Osijeka

Galerija likovnih umjetnosti Osijek
Europska avenija 9, Osijek
<http://www.gluo.hr>

BIOGRAFIJA

Sonja Gasparin

1952. rođena u Villachu (A)

1970. - 1974. studij umjetnosti na Umjetničkoj akademiji u Beču (A)

1974. diploma

1974. - 1981. studij arhitekture na Umjetničkoj akademiji u Beču (A)

1982. diploma

od 1988. članica Austrijske komore arhitekata

od 1989. partnerstvo s Benyjem Meierom

SI/WS 2003. - 2007. predavač na Tehničkom sveučilištu u Beču (A)

2004. - 2005. seminar iz medijacije (planiranje i građevinski procesi)

Beny Meier

1954. rođen u Effretikonu (CH)

1970. - 1974. arhitektonski crtač - pripravnik u Zurichu (CH)

1974. - 1981. studij arhitekture na Umjetničkoj akademiji u Beču (A)

1978. - 1979. studirao na Institutu arhitekture Sveučilišta u Veneciji (I)

1981. diploma

1981. - 1983. studij scenografije na Umjetničkoj akademiji u Veneciji (I)

od 1989. partnerstvo sa Sonjom Gasparin

od 2003. član Registra A švicarskih arhitekata

SI/WS 2003. - 2007. predavač na Tehničkom sveučilištu u Beču (A)

Arhitektura osobne odgovornosti

Andrej Hrausky
Ravnatelj DESSA

Arhitektura ima tisućljetnu tradiciju i, uz malo ironije, mogli bismo reći da je sve probleme arhitekture u svojoj povijesti vee riješila. Pa ipak, svaki put, bas svakoj građevini posebno, arhitekti pristupaju iznova i traze svoj odgovor na već toliko puta riješene probleme. Ovdje je naravno riječ o temeljnim zakonitostima razvoja civilizacije, a arhitektura je dio onog ljudskog stvaralaštva koje najneposrednije stvara "kulisu" u kojoj se odvija nas život. Za razliku od knjige, koju možemo odložiti i izložbe, koju možemo ne posjetiti, arhitekturi jednostavno ne možemo umaći. U njoj živimo, radimo i mimo nje svaki dan prolazimo. Nije čudno da je Otto Wagner arhitekta označio kao one koji su se najviše približili bogu jer jedini, naime, stvaraju onp, što bog sam nije stvorio, a usprkos tome njihove proizvode smatramo lijepima. Iskaz iz predgovora njegove knjige "Moderne Architektur" moramo razumjeti u kontekstu tadašnjeg vremena, a danas smo nekako zaboravili na važnost arhitekture u društvu. Ako baš hoćete: neki znanstvenici početak čovječanstva (homo sapiensa) datiraju s pojavom grobova, kada je čovjek postao svjestan svoje prolaznosti i htio ju je nadići. Grob-spomenik je, ako se sjetimo Adolfa Loosa, ona "prava" arhitektura, koja pripada umjetnosti. Goethe je jednom zapisao da se umjetnost ne može u cijelosti naučiti, no ipak, umjetnik pri svojem radu treba svo znanje. To možemo razumjeti samo tako da je svaki umjetnik u nekom trenutku prepušten sam sebi i svojoj inspiraciji, da sam preuzme rizik i učini korak kojeg još nitko prije njega nije načinio. Pri tome naravno može biti uspješan ili ne, a rezultat je mjerilo njegove kreativnosti.

Sonja Gasparin i Beny Meier su takvi umjetnici koji se neustrašivo hvataju u koštac ne samo sa stručnim problemima, već i s okolinom u kojoj djeluju. Nisu vezani na veliki grad, gdje je već zbog same koncentracije lakše pronaći istomišljenike. Djeluju u Villachu u Koroškoj, gdje su okolnosti drugačije i prisiljavaju ih da sa svojim rješenjima budu još uvjerljiviji. Odmak od centra ima i svoje prednosti . To je raznolikost iskustva, koje su sakupili na važnom "propuhu" triju kultura - germanske, romanske i slavenske. U današnjim brzim vremenima površnog konzumiranja događa se i da se arhitekturu ocjenjuje samo po izgledu i njenoj upadljivosti. Za to nije potrebno nikakvo kulturno predznanje i poniranje u struku. Građevina, koja je dovoljno velika, skupa i upadljiva, je sasvim dovoljna da pobudi pozornost. A to, nažalost, nije kultura, nego tek vizualna atrakcija, koju, s malo zlobe, možemo usporediti sa zanimanjem za atrakcije seoskog cirkusa. Prava arhitektura je nešto drugo i, tako netipično za današnje vrijeme, mora ustrajati u vremenu, jer će stajati mnogo duže nego sto će živjeti njeni graditelji i naručitelji. Za takvu zadaću mora posjedovati istinske i trajne kvalitete, koje arhitekt ostvaruje sa svim znanjem i iskrenošću. Danas, kada ni zakoni ne traju duže od smjene vlade, a investitori razmišljaju samo o prodaji, koja se po mogućnosti obavlja još prije nego što je objekt dovršen, osim arhitekta, ne postoji nitko, tko bi uistinu bio odgovoran za arhitekturu. Odgovoran, ne pred naručiteljem i zakonima, već pred samim sobom, s mišlju na sve korisnike građevine ili na šetače, koji će prolaziti pokraj nje narednih stoljeća. U prividnoj poplavi arhitekata, arhitekata je vrlo malo. Sonja Gasparin i Beny Meier su među njima i zato zaslužuju svu našu podršku i divljenje.

Mjesto čini vrijeme vidljivim

... rad Sonje Gasparin & Benyja Meiera

Friedrich Achleitner

U dobi od "50+" Sonju Gasparin i Benyja Meiera u Austriji još uvijek smatraju mladim arhitektima, koji ugovaraju poslove, uglavnom, putem arhitektonskih natječaja. Njihova arhitektura izbjegava upadljivu ekstravagantnost i površinski imidž, i nemoguće ju je opisati primjenom koncepata forme ili čak kategorije stila, ona je orijentirana na moderne etičke standarde, na socijalni i humanistički pogled na svijet i na čovječanstvo. Ovo zvuči pomalo staromodno u usporedbi s površnim, tržišno usmjerenim tendencijama, koje su često lako prenosive, ako se ne shvaća činjenica da se njihova arhitektura povezuje sa suvremenim zadacima i izazovima, promišljenoj studiji; u stvari s istraživanjem, visokim standardima tehničkog znanja u kombinaciji s najnovijim tehnologijama u graditeljstvu ili jednostavno sa solidnim zanatom. Ako arhitektura prihvati etičke premise, može se udaljiti od uprizorenja, zaodjevanja stilom ili bilo kojeg oblika izričajnih stavova. Ta orijentiranost prema socijalnim kontekstima, potrebama, upotrebi i praktičnoj razboritosti nekad se zvala Funkcionalizam, dok i to nije palo u stilsku zamku. Stoga se čini važnijim istaknuti vrijednost arhitekture koja naglašava kulturni i socijalni način života i obnavljati je pomoću svih dostupnih suvremenih tehnika i sredstava. Za arhitekturu još uvijek vrijedi imperativ Grete Schutte-Lihotzky "ostaviti svijet u boljem stanju nego u kojem ste ga zatekli".

Ovaj se stav, bez obzira na to radi li se o malom aneksu - kupaonici, stubištu dvojnog objekta, kulturnom centru, oblikovanju trga povezanog s autobusnim kolodvorom, multifunkcionalnom vatrogasnom domu, srednjoj školi ili kompleksnom općinskom centru, izražava naročito kroz visok stupanj osjetljivosti prema stvarnom mjestu. Može se smatrati da se unutarnji prostorni koncept potvrđuje kroz svoj utjecaj na vanjski prostor, da su građevine uspješno napravljene ne samo onda kada šutke odobravaju duh mjesta, već i kada ga mogu definirati na novi način, kao da ga stavljaju na višu razinu ili na razinu zajedničkog postojanja. Mjesta sama po sebi nemaju svoj "duh" i nisu samo skup zajedničkih sjećanja, nemaju samo dugoročni utjecaj kroz topografiju i postojeću gradnju već su za arhitekturu apsolutno znak vremena. Uporaba i funkcija, opažanje i tumačenje, percepcija i prihvaćanje tečno se izmjenjuju, ali mjesta ostaju, možda samo da bi promjene u prostoru učinili vidljivima i dostupnima.

Gasparin i Meier imaju osjetljivost za odnos prostora i mjesta. Oni to ne izražavaju arogantnim učiteljskim stavom ili podignutim kažiprstom, nego često iznenađujuće usputno i opušteno, mnogo toga se primjećuje tek na drugi ili treći pogled. Takva arhitektura nije ni upadljiva niti se može opisati krilaticama. Investitor, naručitelj, ne kupuje brand, ali ga se potiče da sudjeluje u razvoju svake građevine koju ispunjava životom. Rezultati nisu predvidljivi, ali to je zasigurno jedan od najboljih odgovora na zadatak gradnje. Ovakav stav ne olakšava stvari arhitektima, osobito ne u zemlji koja, čini se, razmišlja o sebi po unaprijed stvorenim viđenjima.

Umjetnost umjerenosti

Giovanni Vagnaz

Teškoće na koje nailazimo u interpretaciji djela S. Gasparin i B. Meiera neposredno se percipiraju kao doživljaj njihovih djela te u vezi s jednom od njihovih intrinzičnih osobina: otkrivaju se u procesu "viđenja" sve dubljih slojeva vrsnoće. Što su važniji, to se više čine diskretnijima. A mi postajemo svjesni suptilne podjele između shematizma i racionalnosti, između pojednostavljenja i "njegove" suprotnosti te kako je bilo teško postići jednostavnost: kvalitete koje se u direktnom kontaktu s prostorom i s njihovim (točnim) mjerilima i "proporcijama" zaokružuju. Opažaju se unutarnji odnosi, veza pojedinačnih dijelova u odnosu na druge dijelove te istovremeno vezu vanjskih proporcija i mjesta. Tko projektira može adekvatno prosuditi važnost mjerila i proporcija. Ali i s time smo vrlo malo rekli o Gasparin i Meieru: kao arhitekti, zainteresirani smo, takoreći, za otkrivanje njihove "kulinarske tajne" kojoj zahvaljujemo za okus njihovih jela; prvenstveno se zanimamo za odgovor na pitanje "kako" a tek potom za "što".

Jezik i materijali Benjya i Sonje su "konvencionalni", i kao takva njihova se arhitektura ne razlikuje od arhitekture najboljih suvremenih arhitekata. Intrinzična prostorna kvaliteta koja nije uočljiva na prvi pogled ima korijene koje treba tražiti na drugom mjestu. Ona je u tlocrtu, koji se strogo fokusira na to "konceptualno mjesto", koje suvremena arhitektura često zanemaruje pridajući veći značaj pročeljima i spektakularnim prizorima.

Neumornost pri detaljnoj izradi tlocrta, crtanju "prekrasnog" tlocrta - kao što znamo - nisu sami po sebi garancija za dobru arhitekturu, ali su neophodni: tlocrt je ključni čimbenik za stvaranje arhitekture. Formalizam je tu, uistinu, prijetnja, koju elegantni tlocrti Gasparin i Meiera uspješno izbjegavaju, naročito zbog toga što njihovi osnovni kriteriji potječu iz mjerila mjesta i tako funkcioniraju kao instrument stapanja s istim. Da spomenem samo jedan primjer - "multifunkcionalnu kuću" u Maria Gailu, gdje u odnosu na cestu lagano savinuti glavni prostor novog i nešto povišenog prednjeg dvorišta nalazi točku usidrenja u sustavu. Time se definira javni prostor, pogled u smjeru središta mjesta, usidrenje u tom mjestu, pri čemu lagana geometrijska napetost između unutarnjih komunikacija pokazuje prostorno bogatstvo, koje je samo po sebi manje važno od kompletnog koncepta i izabrane lokacije.

Primjenom istog nacela određuje se vanjski sustav komunikacije u Afritzu te položaj i oblikovanje javne površine čime već postojeća crkva postaje dio nje. Još je jedna karakteristika "kulinarskog umijeća" Gasparin i Meiera, o kojoj vrijedi razmisliti, njihov strastveni pristup korištenju detalja. Dok ja vjerujem da se u njihovim tlocrtima prepoznaje duboko poznavanje talijanskog racionalizma iz međuratnog razdoblja, čini se da se primjeri detalja razlikuju i od "švicarskog utjecaja" (koji je tehnički dobro promišljen, s ciljem da prikrije čin kojim spoj postaje nevidljiv) i s druge strane, od "beckog utjecaja" (koji naglašava povijesnu važnost, narativan je i često raskošan). Međutim, ovdje prevladava uravnotežena, konstruktivna promišljenost, koja nikad ne odlazi u ekstreme gore navedenih pravaca, već je ispravan sustav dogovora između razmjera percepcije, ravnoteže bogatstva i tehničkih inovacija te dostupne tehnologije. Važno je naglasiti ovo stajalište: meni se čini da služi pomaganju razumijevanja diskretne naravi njihovih najboljih djela projektiranih s vrlo viskom profesionalnošću, podložnoj traženju prave mjere i prilagođenost svakodnevnom korištenju, ta djela izgledaju bez ikakvog prikriivanja kao "da su oduvijek bila ovdje".

Studio: Gasparin & Meier · Architects, www.gasparinmeier.at

Projekt: Gemeindezentrum, Klient: Gemeinde Afritz

Foto: © Margherita Spiluttini

Studio: Gasparin & Meier · Architects, www.gasparinmeier.at

Projekt: Botanischer Garten, Klient: Land Kärnten

Foto: © Margherita Spiluttini

Studio: Gasparin & Meier · Architects, www.gasparinmeier.at

Projekt: Feuerwehrzentrum, Klient: Immorent, Gemeinde Weiz

Foto: © Margherita Spiluttini

Studio: Gasparin & Meier · Architects, www.gasparinmeier.at

Projekt: Berufsbildende Schule, Klient: Republik Österreich

Foto: © Margherita Spiluttini

Studio: Gasparin & Meier · Architects, www.gasparinmeier.at

Projekt: Badehaus, Klient: Johann Ebenberger

Foto: © Margherita Spiluttini

